

Quan la família és el monstre que t'ofega

L'autora txeca Viktorie Hanišová explora la part subterrània i invisible dels abusos a menors a 'El miceli', una novel·la ambientada als boscos de Bohèmia, on anar a caçar bolets és l'activitat preferida dels habitants

◆◆◆◆◆ Valèria Gaillard

Un miceli és un “conjunt d’hifes que constitueixen el tal·lus o aparell vegetatiu dels fongs”, segons explica el DIEC2, i així és com Kepa Uhart ha traduït *Houbařka*, el títol de la primera novel·la de l'autora txeca Viktorie Hanišová que es tradueix al català i al castellà. Nascuda a Praga el 1980, aquesta professora d'anglès i alemany no planejava ser escriptora, però de manera inesperada va aconseguir publicar en una editorial important de la República Txeca el seu primer manuscrit, *Anezka* (2015), amb el qual va obtenir molt bones crítiques. *El miceli* és la segona entrega d'una trilogia que l'escriptora dedica als conflictes familiars, i és que va ser arran d'un conflicte familiar que Hanišová es va posar a escriure. “Quan van néixer els meus bessons, després de tenir una filla que no parava de plorar, em vaig deprimir, era incapaç de quedar-me sola amb ells perquè em sentia totalment superada. Vaig demanar al meu company una tarda sencera a la setmana per poder sortir a passejar i airejar-me, i així vaig començar a escriure d'amagat. Després vaig tenir la sorpresa que em publicuessin el llibre”.

La primera novel·la gira al voltant d'una mare que maltracta la seva filla. “No és res que jo faria als meus fills, però recordo que quan van néixer els meus sentiments no eren tan positius com se suposava que havien de ser. Al principi va ser molt dur”.

En el cas d'*El miceli*, que no és autobiogràfic, l'escriptora aborda el tema de l'abús als infants enmig d'un entorn idíl·lic com són els boscos de la població de Sumava, a la Bohèmia. La família de la Sara surt sovint a caçar bolets, però sota una pretesa placidesa s'amaga un substrat putrefacte que Hanišová explora.

“No crec que l'abús sexual sigui un tema tabú. De fet, no crec que avui dia quedin gaires tabús, però potser aquí, un país històricament més conservador i amb tots els casos d'escoles religioses, sí que es veu encara així. Però a Txèquia no”. Al contrari, l'escriptora parla d'un fenomen d'exhibició: “Amb Facebook i Instagram abunden les històries de gent que explica com han patit i fins i tot sembla que les víctimes siguin ara els nous herois”.

Els efectes d'un trauma

És molt diferent el cas que relata a *El miceli*, on la Sara, que ha après a caçar bolets amb el pare, ha de pair de cop una realitat que sembla no existir: els abusos. “De fet, volia mostrar com un trauma així et fa totalment disfuncional en la vida normal i com arriba a ser de patològic en una família. Quan finalment la Sara, després de passar per un llarg procés terapèutic, és capaç de fer-hi front, es pot integrar la societat com un membre més”. Un dels personatges centrals és la mare de la Sara, una dona incapaç d'assumir el que passa a casa seva. “Això és una situació molt habitual pel que vaig veure després d'estu-

EL MICELI
VIKTORIE HANIŠOVÁ
L'ART DE LA MEMÒRIA
TRAD.
KEPA UHARTE
328 PÀG. / 21 €

diar diferents casos. D'avant de l'abús, hi ha un ventall de maneres de reaccionar, per part de les mares: hi ha les que ho aturen tan bon punt ho descobreixen i se separen de la parella –l'ideal–, i en l'altre extrem tens casos en què la mare ofereix la seva filla al pare i castiga la nena o el nen perquè n'està gelosa. En el cas de la novel·la, ella no ho vol veure”.

L'escriptora txeca, que aquest any ha publicat la tercera novel·la, *Rekonstrukce*, sobre un infanticidi, considera que la mare de la Sara no és cap monstre: “Ha d'afrontar una cosa que la supera, i això és el que passa més sovint, quan la víctima queda silenciada. És una dona sotmesa. En realitat, més que ella, tota la família amb els dos germans és un monstre”. Pel que fa al pare, l'abusador, troba que és el més feble de tots. “Si vols ser fort imposant-te a l'altre és perquè ets el més feble. Ell es deixa portar pels seus desitjos sexuals i quan no pot anar amb la dona recorre a la filla”.

El títol descriu molt bé la situació, perquè a la superfície és una família perfecta, però la majoria de coses passen sota terra: “El bolet representa això, la part que sobresurt de terra és bonica, te la pots menjar, però hi ha una part soterrada que no veus, allà on tot és fred, fosc, humit... El miceli és el símbol dels secrets que no han de sortir a la llum”.

cat, encara que la història se'ns explica des de quatre veus narratives, dues en tercera persona –les dels nois– i dues en primera –les de la mare i la mestra–. “Aquests últims anys m'he dedicat a buscar un estil directe, més simple i tens”, diu. Optant per la construcció a quatre veus aconseguia “l'efecte de construir una narració amb una visió sempre parcial dels fets”. L'ambigüitat que l'escriptora busca es troba ja d'entrada al títol: “L'alleialtat a la família i la parella pot ser positiva, però també pot actuar com una presó, com un límit a la pròpia llibertat”.

Edicions 62 i Anagrama publicaran l'any vinent una altra *nouvelle* de l'escriptora, que va aparèixer a França al març, *Les gràtitudes*. “És una història molt més lluminosa que la de *Les lleialtats* –avança–. Parteix d'una pregunta: ens passem el dia donant les gràcies socialment, però ¿som capaços de fer saber a la gent que ens importa que ens fan sentir bé?” Des de la publicació de *Res no s'oposa a la nit* (2011) –un relat escruixidor sobre la família de l'autora, amb incestos, suïcidis, alcoholisme i abusos sexuals–, la popularitat de Delphine de Vigan no ha deixat de créixer. Amb el thriller d'autoficció *Basat en una història real* (2015) va guanyar el premi Renaudot i va aconseguir que Roman Polanski en fes una adaptació cinematogràfica. “Intento diferenciar entre l'home i l'artista, però penso que no podem jutjar els fets pels quals s'acusa Polanski, que van passar fa molts anys, des de l'òptica actual –opina–. Hem de pensar que la mirada actual ha anat evolucionant cap a la direcció correcta. Recordo que quan era petita eren molt populars les fotos que David Hamilton feia a noies molt joves despullades. A l'època no em cridaven l'atenció, però si les miro ara em venen ganes de vomitar”.

RUTH MARIGOT